

KLEINSCHALIGE AANPAK LAAT TOE OP MAAT TE WERKEN

Clusters van maximaal drie huizen voor telkens tien gedetineerden vervangen best de huidige 'detentiefabrieken', zegt **HANS CLAUS**. Ze bieden een zinvoller, efficiënter en veiliger antwoord op de uiteenlopende categorieën van wetsovertreders dan de achterhaalde, uniforme gevangenissen.

Weg met de detentiefabrieken

HANS CLAUS

Wie? Secretaris vzw De Huisen, gevangenisdirecteur.
Wat? De gevangenis houdt criminaliteit in stand. Tijd voor een andere, persoonlijke benadering.

Niet alleen de maan heeft een donkere zijde. Ook de mensheid heeft er één. Ze heet gevangenis. Het is een gebouw dat samen met veel andere instituten is uitgevonden in de tijd van de maakbaarheid van mens en samenleving.

Die illusie is inmiddels grotendeels uitgedoofd. Als ze nog zou sluimeren, dan behoort de gevangenis alvast niet meer tot het instrumentarium. Toch blijft dat louter op controle gerichte model overeind. Wegens een gebrek aan verbeelding? Angst voor verandering? Maakt de lage morele status van zijn bewoners het niet waard om er zich verder om te bekommeren?

Het was nooit de bedoeling van de ingenieuze vernieuwers uit de Verlichting om een

nieuwe, duistere wereld te creëren. Integendeel. De gevangenis moest een einde maken aan de wrede en willekeurige lijfstraffen. Ze is daarin geslaagd. Cum laude. Maar ze moest ook de 'criminele mens' bekeren. En daarin heeft ze gefaald. De gevangenis houdt de criminaliteit in stand. Meer zelfs, ze wakkert ze aan.

Budgettaire krapte

De illusie van de heilzame werking van de eenzame afzondering is al lang verdwenen. Het reglement werd versoepeld, het regime streeft de humanisering en reclassering na. Maar de gevangenis, in haar bouwkundige vorm, bleef overeind. Ze is een van de vrije wereld afgesloten mini-samenleving. Daardoor is ze de onbekende, duistere zijde van de vrije maatschappij geworden. In die hoedanigheid levert ze stof voor films en voyeuristische tv-programma's. De gevangenis fungeert als een negatieve Olympusberg. Alle slechteriken zitten er bij elkaar en dat blijkt, hoe inefficiënt ook, hun straf te zijn: een soort aardse hel. Al onze nobele pogingen om buiten een respectvol leven op te bouwen, kunnen we aan dat gegeven spiegelen.

Los van die rol heeft de gevangenis echter

Alle stoute jongens samen opsluiten, daar komt niet veel goeds van

ook een reëel gelaat. Meer dan ooit zit ze (boorde)vol met echte mensen en nog eens zoveel echte mensen verdienen er hun brood. Voor die groepen is het overeind houden van de illusie een pijnlijke werkelijkheid.

In de belendende percelen van de jeugdbescherming, de psychiatrie, de bejaardenzorg, enzovoort, is na de laboratoriumfase van de grote instituten geleidelijk een gedifferentieerde aanpak in de plaats gekomen. Die weg moeten we ook op met de detentie. Budgettaire krapte kan bezwaarlijk als excuus worden ingeroepen, want niets is zo zinloos duur als het in stand houden van een steen geworden mythe.

Het is niet omdat de gevangenis onze nachtmerries voedt, of omdat het onbekende ervan ons zo aantrekt, dat we er ons belastinggeld aan moeten blijven spenderen. Het enige merkelijke resultaat is immers dat er nog capaciteit moet worden bijgebouwd. Verstand en berekening zeggen dat detentie anders kan, in normale agogische omstandigheden. Minder mythisch, minder mysterieus en minder onbekend.

Nuttige detentie

Een waaier van kleinere, van elkaar verschillende detentiehuisen biedt een zinvoller, efficiënter en veiliger antwoord op de uiteenlopende categorieën van wetsover-

GERT PEERSMAN

DE SIRENEN VAN DE SCHULD

VAN
KAPITAAL
BELANG

Als ik politici vertel dat ik momenteel bij de Europese Centrale Bank (ECB) verblijf om mijn onderzoek te doen, dan beginnen de meesten spontaan te wateranden. Niet zozeer door de gedachte aan een verrukkelijke frankfurter, maar vooral omdat de ECB over een geldpers beschikt waarmee je ongelimiteerd euro's kunt drukken. Stel je voor dat dit speelgoed in het lokaaltje van de begrotingsonderhandelingen zou staan. De klus zou snel geklaard zijn.

Tijdens de jaren 70 was dat effectief zo. Het resultaat was dat er bij naderende verkiezingen geregeld op het printknopje van de geldpersen werd gedrukt, om het gat in de begroting te dichten zonder pijnlijke maatregelen te moeten nemen. De overdosis geld die daardoor in omloop kwam, vertaalde zich op termijn wel in te veel inflatie en nare bijwerkingen, maar intussen werd men toch maar mooi opnieuw verkozen. Ook de democratie heeft haar gebreken. Om zichzelf daartegen te beschermen,

hebben regeringen wereldwijd beslist om het drukken van geld aan onafhankelijke technocraten toe te vertrouwen die nooit met kiezers worden geconfronteerd. Met succes. De inflatie is sindsdien beperkt en het monetaire beleid ondersteunt de groei zo goed mogelijk. Het is te vergelijken met het epos over Odysseus, die langs het eiland van de sirenen moest varen. De sirenen zongen zulke mooie liederen dat schippers in de verleiding kwamen om naar het eiland toe te varen en op de klippen te stranden. Om daaraan te weerstaan, liet Odysseus zichzelf aan de scheepsmast vastbinden, zodat hij wel de gezangen kon horen, maar er niet naartoe kon varen. Tegelijk stopte hij de oren van zijn matrozen dicht met bijenwas en gaf hij hen de opdracht dat ze hem vooral niet mochten losmaken.

Een gelijkaardig scenario zien we bij het budgettaire beleid. De geschiedenis leert ons dat ook daar niet kan worden weerstaan aan de gezangen van kiezers en

drukkingsgroepen, waardoor begrotingen te veel in het rood gaan. De terugbetaling van de schulden wordt systematisch doorgeschoven naar een generatie die toch niet kan tegenpruttelen bij verkiezingen, om de eenvoudige reden dat ze nog niet geboren of te jong is. Als we de verzaakte opbouw van vergrijzingsreserves meerekenen, bedraagt onze overheidsschuld intussen meer dan 420 procent van het bruto binnenlands product. Rechtvaardig is anders. Om dergelijk vrijbuitersgedrag te vermijden, moet elke regering vanaf nu verplicht haar begroting naar de matrozen van de Europese Commissie sturen, voor ze die in het eigen parlement indient. Als de begroting te grote tekorten vertoont, kan de Commissie eisen ze te herzien. Vele waarnemers vinden die overdracht van beslissingsmacht onaanvaardbaar, omdat ze voorbij gaat aan het principe van *no taxation without representation*: wie belastingen heft, moet in het kies-hokje ter verantwoording kunnen wor-

Het feit dat wie het deficit uiteindelijk zal moeten betalen, zich in het stembokje nog niet kan uitspreken, is de oorzaak van de begrotingsproblemen

den geroepen door wie die belastingen betaalt. Voor de technocraten van de Europese Commissie is dat niet het geval.

Die redenering is terecht voor de manier waarop het begrotingssaldo wordt bereikt. Het argument gaat echter niet op voor de grootte van het begrotingsdeficit zelf. Voor een deficit worden er letterlijk geen belastingen betaald. Het is net een

De huidige gevangenen, zoals deze in Gent, zijn te groot. © Bert Van Den Broucke/pn

trekters dan de achterhaalde, uniforme gevangenen. Detentiehuisen (clusters van maximaal drie huizen voor telkens tien gedetineerden) vervangen best geleidelijk de huidige detentiefabrieken. Alle stoute jongens samen opsluiten, daar komt immers niet veel goeds van. De kleinschalige aanpak zal toelaten detentie opnieuw nuttig te maken voor de samenleving, waar ze nu een loutere uitgavenpost is, geparkeerd op één of ander desolaat terrein. Heeft er iemand iets op tegen dat zijn fiets wordt hersteld door de gedetineerden van een detentiehuis gelegen bij het station? Bovendien kan er in kleinschalige detentievormen echt op maat worden ge-

werkt. Veilig als het moet en met begeleiding voor wie er baat bij heeft. Slechts door de middelen oordeelkundig in te zetten, kunnen we betere resultaten boeken en recidive afremmen. Laten we vlug beginnen met proefprojecten. Korte straffen worden weldra weer uitgevoerd met elektronisch toezicht. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat wie daarin mislukt, de overvolle rangen van de gevangenis aandikt?

'Huizen, naar een duurzame penitentiële aanpak', een boek onder coördinatie van Hans Claus, verschijnt bij Uitgeverij ASP.

tekort aan belastingen dat door een andere generatie belastingbetalers moet worden opgehoest. De beslissing over het deficit voldoet dus evengoed niet aan het *no taxation without representation*-principe. Het feit dat zij die het uiteindelijk moeten betalen zich in het stemhokje niet over het huidige deficit kunnen uitspreken, is net de oorzaak van de begrotingsproblemen. De praktijk bewijst dat dat resulteert in excessief leengedrag en het doorschuiven van de factuur. Het vrijbuitersprobleem verdwijnt niet bij eventuele rechtstreekse verkiezingen van de Europese Commissie. De enige manier om dat mankement van de democratie uit de wereld te helpen, is zichzelf vastbinden. Dat kan door het begrotingssaldo in de grondwet te betonnen, of de bevoegdheid erover te delegeren aan een onafhankelijke instelling die als taak heeft gekregen expliciet rekening te houden met volgende generaties. Het voordeel van delegeren in vergelij-

king met betonnen is flexibiliteit. In uitzonderlijke situaties kan die instelling immers afwijkingen toestaan, net zoals de Commissie in de huidige recessie al heeft gedaan.

Gert Peersman is hoogleraar economie, verbonden aan de UGent. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Begrotingsgat. Het tekort in de sociale zekerheid bedraagt 600 miljoen euro en geen 600.000 euro (*DS 2 maart*). **Wachtrij.** In Leuven werkt de scholengemeenschap niet meer met een callcenter (*DS 2 maart*), maar met een online-aanmeldingssysteem.

‘De verloning van de topman van Heineken is verdubbeld tot ruim 8 miljoen euro. Naar verluidt is er in Heineken een residu van bier gevonden.’

Als het op de voedselketen aankomt, zijn er geen zekerheden meer, weet ook **NINA VERHAEGHE** (op Twitter).

COLUMN PAUL MQUETTE SUÏCIDAAL BELEID

‘Gedaan met lachen met de Walen’, zei Johan Sauwens onlangs (*DS 26 februari*). Tussen 1995 en 2011 was de groei in Wallonië immers duidelijk en structureel groter dan die in Vlaanderen. De afgelopen vier jaar presteerde de Waalse economie beter dan de Vlaamse, de groei lag er in 2008, 2009 en 2010 zelfs dubbel zo hoog. Het Vlaamse aandeel in het Belgische bbp is daardoor gedaald tot 57,1 procent, het Waalse aandeel bedraagt nu 23,9 procent. Ook op het vlak van werkgelegenheid is er sinds 2003 een ommekeer. Het cliché dat dat te danken is aan een stijging van de overheidsbanen, klopt niet, want daarvan werden er de jongste tien jaar meer gecreëerd in Vlaanderen dan in Wallonië.

Toch is er nog veel werk aan de winkel. In de plaats van zelfgenoegzaam te worden, moet Wallonië een heldere analyse maken van wat het de afgelopen jaren goed en minder goed heeft gedaan. Vlaanderen, waar de vooroordelen over de ‘Waalse steuntrekkers’ blijven sluimeren, onderschat dat de nieuwe generatie Waalse economen en politici maar één doel voor ogen hebben: het economische niveau en de werkgelegenheid zo snel mogelijk omhoog krijgen, om het debat over de transfers naar de geschiedenis te verwijzen.

Wat kan het huidige Waalse succes verklaren? Simpel: het Marshallplan. Daarmee gooide de Waalse regering het beleid in 2005 over een heel andere boeg. Sindsdien worden massaal investeerders aangetrokken door resoluut in te zetten op de uitbouw van competitiviteitspolen, door werk te maken van lagere lasten voor ondernemingen en door onderzoek, ontwikkeling en opleiding te stimuleren. Door nieuwe banen te creëren, zijn de inkomensverschillen tussen Vlaanderen en Wallonië afgenomen en door de sterkere vergrijzing van Vlaanderen is er ook op het vlak van de sociale uitkeringen bijna geen verschil meer. Bovenal biedt het Marshallplan een duidelijk project voor een nieuwe Waalse generatie. Een project waarop Walen fier kunnen zijn, met een strategie die het mogelijk maakt om via de eigen middelen hun regio te doen heropleven. Die progressieve, culturele verandering ligt ook aan de basis van ‘Le plan Horizon 2022’, dat de krachtlijnen van het Marshallplan moet versterken en nieuwe acties moet opzetten, vooral op het vlak van opleiding en innovatie. Wallonië heeft lessen getrokken uit zijn ervaringen en zet nu een herstellmethode op poten met een nauwe samenwerking tussen universiteiten, bedrijven en publieke overheden.

Dat Wallonië het stilaan beter doet, is heuglijk nieuws voor het hele land. Want hoewel de verleiding groot is om te vervallen in steriele vergelijkin-

gen tussen Vlaanderen en Wallonië, moeten we beseffen dat de rest van Europa en de wereld de referentie zouden moeten zijn. Op die schaal moeten onze drie regio's elkaar aanvullen en versterken. De noodzaak daarvan werd eind vorige week opnieuw pijnlijk duidelijk toen Caterpillar aankondigde zowat 1.400 banen te schrappen in Charleroi. Na Ford Genk en ArcelorMittal een nieuw sociaal drama voor ons land. Het bewijst de dringende nood aan een Europees industrieel beleid.

Als Europa niet wakker schiet, zal Wallonië – net zoals Vlaanderen – veroordeeld worden tot nieuwe Ford Genks, Arcelors en Caterpillars

Toen de Europese industrie in het begin van de jaren 80 werd geconfronteerd met stevige concurrentie uit Amerika en Japan, kon Europa daar een antwoord op bieden door in nauwe samenwerking met de bedrijven een heuse industriële politiek uit te werken. Vandaag laten we niet alleen toe dat andere landen, die niet dezelfde sociale en milieuwaarden hantieren als wij, deloyale concurrenten zijn van onze eigen bedrijven, maar worden ook Europese landen onderling tegen elkaar uitgespeeld. Zo'n houding neigt naar het suïcidale en we hebben dan ook dringend nood aan een handelsbeleid gebaseerd op een eerlijke uitwisseling tussen continenten die dezelfde normen respecteren. Een beleid, gebaseerd op opleiding en innovatie, met een echt Europees budget, dat resoluut gericht is op de strijd tegen werkloosheid bij jongeren. Een gedeeld sociaal en fiscaal intern beleid dat een einde maakt aan de onderlinge Europese dumping. Een industrieel beleid dat onze bedrijven niet benadeelt op hun eigen markt (in Europa, bijvoorbeeld, worden energiewerven voor 60 procent toegewezen aan Europese bedrijven, terwijl dat in de Verenigde Staten en Japan meer dan 90 procent is). Als Europa op dat vlak niet wakker schiet, zal Wallonië net als Vlaanderen veroordeeld worden tot nieuwe Ford Genks, Arcelors en Caterpillars.

Paul Mquette is voorzitter van de PS en burgemeester van Charleroi. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.